

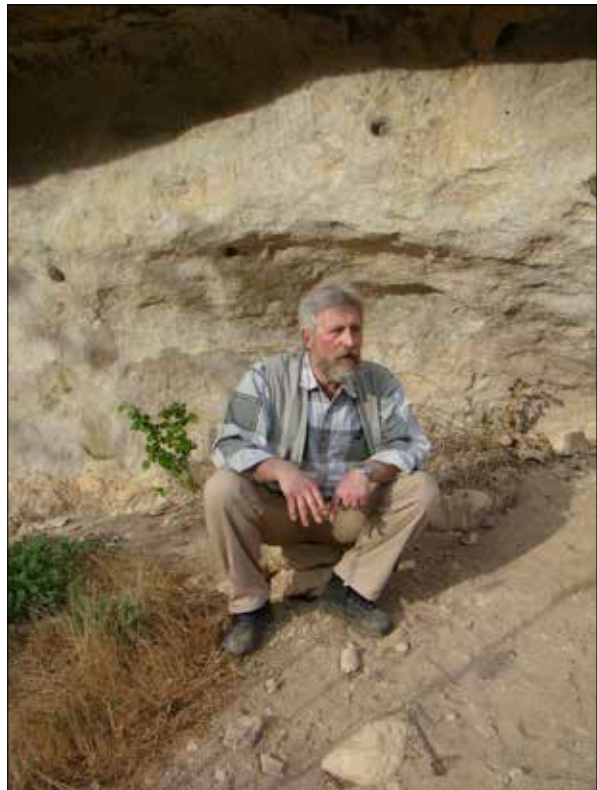
ДО 60-РІЧЧЯ ВІКТОРА ПЕТРОВИЧА ЧАБАЯ

Доктор історичних наук, член-кореспондент НАН України, директор Інституту археології, завідувач відділу археології Криму та Північно-Західного Причорномор'я народився 21 травня 1962 р. Батько Петро Юхимович був істориком, тому питання, ким стане майбутній учений, судячи з усього, не було.

Під час навчання на історичному факультеті Київського державного університету (тепер — Національний університет імені Тараса Шевченка), який Віктор Петрович закінчив у 1984 р., з'явився і перший археологічний досвід — розкопки кургану Огуз під керівництвом Ю. В. Болтрика.

Починаючи з 1979 р. Віктор Петрович працює на різних посадах у підрозділах Інституту археології НАН України. Першою експедицією для старшого лаборанта Інституту археології АН УРСР стали масштабні розвідки у долині р. Айдар (від м. Старобільська до м. Щастя) у 1985 р., якою керував завідувач відділу археології кам'яного віку доктор історичних наук Д. Я. Телегін. У результаті розвідок на археологічній мапі Луганщини з'явилось понад десять нововиявлених багаточарових поселень. Окрім того, проведено шурфування на ранньонеолітичній стоянці Старобільськ-І та Підгорівському вузлі пам'яток, які були відомі ще з 1939—1940 рр. завдяки дослідженням С. О. Локтюшева. У Науковому архіві Інституту археології НАН України зберігаються польові щоденники за 1985 р. із детальним описом стратиграфії шурфів та виявлених артефактів, оформлених Віктором Петровичем.

Інтерес до Кримської палеолітичної проблематики з'явився у Віктора Петровича внаслідок спільної роботи зі знаним фахівцем із середнього палеоліту Ю. Г. Колосовим. Результатом цієї співпраці, під час якої відбувався процес накопичення та аналізу матеріалів,

став захист у 1992 р. кандидатської дисертації «Ранній палеолит Юго-Западного Крима». Починаючи з 1993 р. В. П. Чабай спочатку очолював відділ археології кам'яного віку у Кримському філіалі Інституту археології НАН України, а пізніше, коли до складу відділу долучилися фахівці з енеоліту-бронзи — відділ первісної археології.

В. П. Чабай є знаним фахівцем у галузі середнього і верхнього палеоліту Східної Європи, зокрема у проблематиці співіснування неандертальців й ранніх сапієнсів на території Євразії. З-поміж досліджених ним пам'яток — Сюрень I, Кабазі II і V, Чокурча I, Заскельне V, Бреча даш Лашкаш (Португалія), Романешті Думбравіца (Румунія).

У 2007 р. В. П. Чабай захистив докторську дисертацію «Середній палеоліт Криму: зміст типологічної варіабельності».

Варто зазначити, що, окрім керівництва відділом та досліджень середньопалеолітичних стоянок Гірського Криму, Віктор Петрович був науковим консультантом та брав активну участь у багатьох експедиціях, не пов'язаних із його науковою темою. Тут слід згадати дослідження середньовічного храму в урочищі Еді Евлеєр поблизу Алушти (керівниця експедиції І. Б. Тесленко), розкопки на місі Сотера й скелі Кале Поті (експедиції С. А. Теліженка), дослідження гротів Бестерча (експедиція А. П. Весельського), Скелястий (експедиція В. О. Манька), Буран-Кая III (експедиція О. О. Яневича).

Працюючи з 2010 р. на посаді директора Кримського філіалу Інституту археології НАН України, Віктор Петрович системно підійшов до питання капітального оновлення та переоснащення науково-допоміжного підрозділу інституту — наукового архіву, який став узірцем для інших наукових установ НАН України в Криму

У 2012—2013 рр. відбувалися дослідження стоянки Заскельна V. Це були останні розкопки перед окупацією Криму Російською Федерацією. Навесні 2014 р. Віктор Петрович разом із вісьмома співробітниками відділу первісної археології Кримського філіалу Інституту археології НАН України покинули Крим та переїхали до Києва, де в стінах Інституту археології НАН України було створено відділ археології Криму.

Із 2016 р. В. П. Чабай очолює Інститут археології НАН України і водночас продовжує здійснювати наукове керівництво відділом археології Криму та Північно-Західного Причорномор'я. Останніми роками Віктор Петрович займається вивченням епіграветської проблематики Волинської височини і проводить успішні дослідження стоянки Бармаки (Рівненщина).

Із початку активної фази військової агресії Російської Федерації В. П. Чабай залишився в Києві та продовжує здійснювати керівництво науковою установою, а також виконує громадські обов'язки — бере участь у громадському патрулюванні та допомагає пакувати та переходити експонати Археологічного музею Інституту археології НАН України.

Віктор Петрович Чабай є учасником багатьох міжнародних дослідницьких проєктів, серед яких: проєкт Національного наукового фонду (США) «Середній палеоліт Криму» (1993—1996), проєкт INTAS-93-203 та INTAS-93-203-ext «Дослідження культурних тенденцій перехрестя Сходу та Заходу Євразії протягом формування Європейської культури в праісторії», Бельгія; (1995—1997), польовий директор досліджень системи карстових печер Алмонда (Португалія), Національний науковий фонд, США (1997—2003); співкерівник у проєкті Німецького дослідницького фонду «Функціональна варіабельність в середньому палеоліті Кримського півострова» (1999—2006); дослідник у Королівському музеї мистецтв та історії, Брюссель, Бельгія (2006); співробітник проєкту «Наш шлях в Європу» (Кельнський Університет, Німеччина) (2009—2012); керівник проєкту «Між Сходом та Заходом. Соціальні зв'язки та природні умови перед, протягом і після максимуму останнього льодовикового періоду на Волині, Західна Україна» (спільний з Університетом Ерлангена і Нюрнберга, Німеччина) (2018—2022).

Окрім постійних наукових досліджень, Віктор Петрович, як визнаний у світі фахівець, провадив педагогічну діяльність, зокрема, читав лекції з проблем палеоліту Криму та Східної Європи в Льєжському університеті (Бельгія), Південно-Методистському університеті, м. Даллас (США), Університеті Нью-Мексико, м. Альбукерке (США), університетах Кельна, Нюрнберга й Ерлангена (Німеччина), Глазго (Велика Британія). У 2013—2014 рр. викладав спецкурс «Кам'яна доба Криму» на історичному факультеті Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Сімферополь).

В. П. Чабай є членом редколегій багатьох наукових вітчизняних і закордонних видань і автором понад 150 наукових і науково-популярних публікацій, серед яких 8 індивідуальних та колективних монографій.

Колектив Інституту археології НАН України щиро вітає Віктора Петровича Чабая з 60-річним ювілеєм та бажає йому міцного здоров'я і нових важливих відкриттів!